

Som det ses, har Overretten ved at benytte Udtrykket, at „det ikke er uantageligt“, o. s. v. undgaaet at binde sig med Hensyn til en fremtidig Afgjørelse af dette Spørgsmaal der ikke forelaa til Paaskjendelse og ikke var blevet hverken reist eller drøftet under Proceduren. Imidlertid skal jeg dog tillade mig her at sige et Par Ord derom.

Den i Randers Bys frivillige vedtagne Vilkaar og Artikler af 1609 optagne Regel, at „Ingen skal fiske i anden Mand's Fissergaard med Toger, Skalbegarn eller Vød“ (Nackelmann Pag. 41), maa vistnok erkjendes gaaſte at følge af Sagens Natur, men den antyder tillige, at udenfor Fissergaardens Territorium strakte dens Giers særlige Ret sig ikke. Skal derimod en Fissergaard have Rettigheder herudover i et Farvand, hvor Fisseriet iøvrigt ikke tilhører nogen Enkeltpand, men er frit for Alle er det indlysende, at saadanne Rettigheder maa være hjemlede enten ved særlige Privilegier eller ved almindelige Lovbestemmelser. Nu paastaar vel Nackelmann, som ovenfor citeret, at fra den ellers enhver dansk Undersaart tilkommende Ret til at fiske i Randers Fjord er i Følge specielle Privilegier Laxefisseriet undtaget, og at dette ubelukkende tilkommer de dertil med tgl. Tilladelse indrettede Gaarde; men man vil imidlertid forgjæves søge efter disse specielle Privilegier og disse Kongelige Tilladelser til at indrette Laxegaarde paa Randers Fjord. Saadanne Privilegier og Tilladelser eksistere i Virkeligheden ikke og vides ei heller nogensinde at have eksisteret. Jeg skal paavise dette.

Hvad først angaar Frijensvold Laxegaard, da har man hidtil troet, at denne var oprettet med særlig tgl. Tilladelse. Stabeldt siger saaledes i sin i 1804 udkomne „Beskrivelse over Randers Njøbitab“ (Pag. 67 jfr. Pag. 71), at Frijensvold Laxegaard blev oprettet efter kongeligt Skjøde af 11te November 1684. Det er imidlertid nu oplyst, at dette ikke er Tilfældet. Dels indeholder dette Skjøde (Bilag 8) aldeles Intet om bemeldte Laxegaard, der desforuden er langt ældre, idet den allerede i Skjøde af 25de Sept. 1661 til Mogens Frijs (Bilag 19) omtaltes som alt da bestaaende, og Fordebogen over det Borndholmste Skibvalent nævner den, som tidligere ovenfor citeret, som allerede eksisterende i Maret 1654, med Tilføiende, at dens Drift i dette og de nærmest paafølgende Aar ikke betalte sig. Denne Laxegaard vides saaledes ikke at skyldte nogen særlig kongelig Tilladelse sin Tilværelse, hvorimod det maa antages, at Kongen som Gier af Taarup Ladegaard har, som den, der havde Gaardsfæstning paa begge Sider, benyttet sin Ret til at anlægge den i Følge den i 5—10—42 optagne Regel, der ogsaa gjaldt for Chr. 5tes Lov. Da Kongen ved Skjøde af 25de Sept. 1661 (Bilag 23) overdrog Taarup Ladegaard og meget andet Gods samt otmeldte Ladegaard til Mogens Frijs, overdrog han, som Skjødet udtrykkelig udviser, ikke Andet eller Mere, end han selv hidtil som Gier af det Overdragne havde været berettiget til. Vil man finde et Privilegium i den Ret, som Kongen ved samme Skjøde gav Mogens Frijs og hans Arvinger til fremtidigt at anlægge saa mange Laxegaarde paa Gudenaas, som dem lystet for deres egen Grund og Eiendom, saa er det allerede ovenfor omtalt, at da Kongen atter var kommen i Besiddelse af Frijensvold og paany overdrog denne Eiendom til en Privatmand, nemlig til Grev Conrad Reventlow, ved Skjøde af 11te Novbr. 1684 (Bilag 8) indeholdtes der i dette Skjøde, til hvilket alle senere Adkomster til Laxegaarden knyttede sig, end ikke den mindste Antydning af, at der tillagdes denne noget særligt Privilegium.

Heller ikke angaaende de mange andre iøvrigt for største Delen nedlagte Laxegaarde paa Randers Fjord vides det, at de skyldte deres Oprindelse nogen dertil meddelt kongelig Tilladelse, eller at der har været meddelt dem særlige Privilegier. Der indeholdes Intet herom i de tvende Kommissionsforretninger af 1663 (Bilag 10) og 1696—98 (Bilag 15), uagtet disse Forretninger ellers give meget detaillerede Oplysninger om alle bemeldte Laxegaarde.

Med Hensyn dernæst til, hvorvidt der i Lovbestemmelserne for Randers Fjord findes hjemlet Laxegaardene særlige Rettigheder, da vil man ligelede forgjæves søge her-efter. Disse Lovbestemmelser sigtede hovedsagelig paa at staffe og vedligeholde Farvandet paaskjæbt for Skibsfarten op til Randers, og hvor de tillige gif ud paa at forbyde Brugen af visse Fisseredstaber, stete dette dels i det førnævnte Niemed, for ikke at hindre Seil-ladsen, og i hvert Fald i Fisseriets almindelige Interesse, medens der Intet er i deres Indhold, som antyder, at det var Hensigten at tage Noget fra de andre Fissere til For-del for Laxegaardseierne.

Det ældste Lovbud, som vi kjende, er ifølge Nackelmann (pag. 20 jfr. pag. 55) et Forbud af Kong Hans af 1503 mod at bruge Ruser og Radegarn i Randers Fjord. Samme Konge bestemte i 1505 dette Forbud nærmere derhen, at Ingen maatte sætte Ruser i Fjorden paa dybere Vand end 3 Alen, fordi „at Skibsdybet og Strømmen i